

02/16

Výkon správy a převody výnosu daní prováděné finančními úřady ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2002 pod číslem 02/16. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jana Krejčová.

Cílem kontroly bylo prověřit správnost převodů výnosu daní.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících NKÚ z odboru státního rozpočtu a územních odborů střední Čechy, jižní Čechy, severovýchodní Čechy, severozápadní Čechy, jižní Morava a severní Morava v době od října 2002 do ledna 2003.

Kontrolováno bylo období let 2000 – 2001.

Kontrolované osoby:

Finanční úřad Praha-západ;
Finanční úřad v Poděbradech;
Finanční úřad v Kutné Hoře;
Finanční úřad v Liberci;
Finanční úřad v Ústí nad Labem;
Finanční úřad v Písku;
Finanční úřad v Českých Budějovicích;
Finanční úřad v Třebíči;
Finanční úřad Ostrava I (u všech vyjmenovaných dále jen „kontrolovaný správce daně“).

Námítky proti kontrolním protokolům nebyly podány.

K o l e g i u m NKÚ na svém V. zasedání, konaném dne 31. 3. 2003,
s c h v á l i l o usnesením č. 8/V/2003
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Úvod

Základní právní úprava oblasti převodů výnosů daní byla v kontrolovaném období dána zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozpočtovém určení daní“), vyhláškou Ministerstva financí č. 456/2000 Sb., o stanovení procenta, kterým se každá obec podílí na stanovené procentní části celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů v roce 2001, vyhláškou Ministerstva financí č. 311/2001 Sb., o stanovení procenta, kterým se každá obec podílí na stanovené procentní části celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů, a zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daní“).

Zákon o rozpočtovém určení daní stanoví, které daně a jakým podílem jsou příjmem obcí. Z tohoto hlediska se jedná o tyto skupiny výnosů daní:
– příjmy z celostátního výnosu daní stanoveným podílem.

Jedná se o podíl z celostátního výnosu daně z přidané hodnoty a některých částí daně z příjmů, kde je objem prostředků jednotlivým správcům daní přiznáván ze strany Ministerstva financí z celostátního výnosu daní využitím automatizovaného daňového informačního systému (dále jen „ADIS“); tito správci pak přiznané prostředky rozpočítají na jednotlivé obce;

– příjmy daně z nemovitostí a určitých částí daně z příjmů.

Tyto příjmy jsou soustředovány na účtech správce daně – příslušného finančního úřadu – a tímto rozpočítávány a převáděny obcím.

Poznámka: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění platném pro příslušné období.

I. Převody výnosu daně z nemovitostí

Ustanovení § 4 odst. 1 písm a) zákona o rozpočtovém určení daní definuje příjem obcí z této daně následovně:

„Daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří

a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází, ...“

Postup správce daně při převezech daňových příjmů v průběhu roku je mj. stanoven v § 6 odst. 1 zákona o rozpočtovém určení daní:

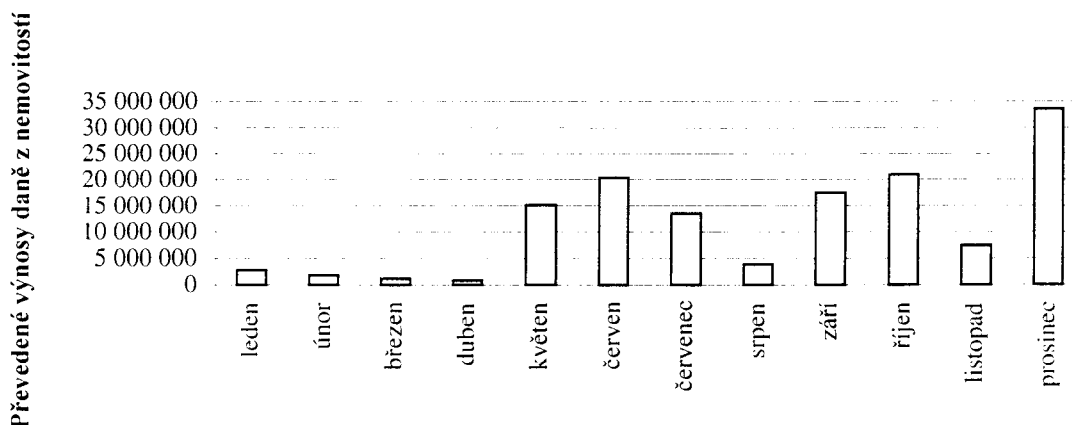
„Správce daně převádí daňový příjem určený příjemci nejméně jedenkrát měsíčně, je-li částka určená k převodu vyšší než 500 Kč.“

Kontrolovaní správci daně převáděli výnos daně z nemovitostí zpravidla jedenkrát měsíčně, méně často dvakrát a výjimečně třikrát měsíčně.

Jeden z kontrolovaných správců daně nepostupoval podle uvedeného ustanovení zákona, když v měsíci březnu 2001 nepřevodil na obce příjem daně z nemovitostí, přestože na konci března evidoval na účtu výnosy této daně ve výši 240 975 Kč, které (po zohlednění částek menších než 500 Kč) měly být převedeny.

Převáděné částky daně z nemovitostí u kontrolovaných správců daně vykazují značnou nerovnoměrnost, která je patrná z uvedeného grafu a která je objektivně dána termíny splatnosti daně z nemovitostí (31. 5., 30. 6., 31. 8., 30. 9., 30. 11. ve zdaňovacím období).

Graf č. 1 – Převod výnosu daně z nemovitostí na obce v jednotlivých měsících roku 2001 (v Kč)

Postup správce daně při převodech daňových příjmů v posledním měsíci rozpočtového roku je stanoven v § 6 odst. 2 zákona o rozpočtovém určení daní:

„Částku určenou k převodu v posledním měsíci rozpočtového roku převede správce daně příjemci, i když tato částka nepřesahuje 500 Kč, tak, aby bylo možno využít i nejzazšího termínu k provádění platebního styku stanoveného bankou, která vede účty správce daně, a tato částka byla připsána na účet příjemce v témže rozpočtovém roce.“

Jeden správce daně nepostupoval v souladu s uvedeným ustanovením zákona, neboť k 20. prosinci 2001 nepřevodil v 18 případech částky nepřesahující 500 Kč. Tyto částky byly převedeny na počátku následujícího roku.

Pro převod daňových příjmů, které se neuskutečnily do 31. 12. 2000, platilo ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozpočtovém určení daní:

„Daňové příjmy, na které vznikl obcím nárok podle dosavadních právních předpisů a které nebyly převedeny do 31. prosince 2000, se převedou do rozpočtů podle dosavadních právních předpisů.“

Kontrolou bylo zjištěno, že jeden kontrolovaný správce daně nepřevodil ve stanovené lhůtě do 6. 1. 2001 obcím výnos daně z nemovitostí za období od 20. 12. do 31. 12. 2000. Prostředky splňující podmínky k převodu na obce byly převedeny až 30. 1. 2001 a představovaly částku 276 tis. Kč.

Další skutečnosti, které ovlivňují výši daňových příjmů obcí

Kontrolovaní správci daně např. rozhodli v roce 2001 s využitím oprávnění daných příslušnými ustanoveními zákona o správě daní (§ 55a, § 60 a § 66) o posečkání a povolení splátek u daně z nemovitostí v celkové výši 1 311 tis. Kč, prominuli penále v celkové výši 608 tis. Kč a odepsali daňové nedoplatky pro nedobytnost ve výši 937 tis. Kč.

Uvedená oprávnění správců daně jsou problematická, a to zejména u daně z nemovitostí, jejíž výnos je celý příjem rozpočtu obcí. Správce daně rozhoduje o majetku jiného subjektu, a to bez jeho vědomí, souhlasu nebo připomínek. Zákon o správě daní v žádné ze svých novel na tento rozpor nereaguje.

II. Převody daňových příjmů na obce rozpočítáním podílu na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. b), c), d), e), f) zákona o rozpočtovém určení daní

Zákon o rozpočtovém určení daní v § 4 odst. 1 písm. b) až f) mj. stanoví:

„Daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří ...

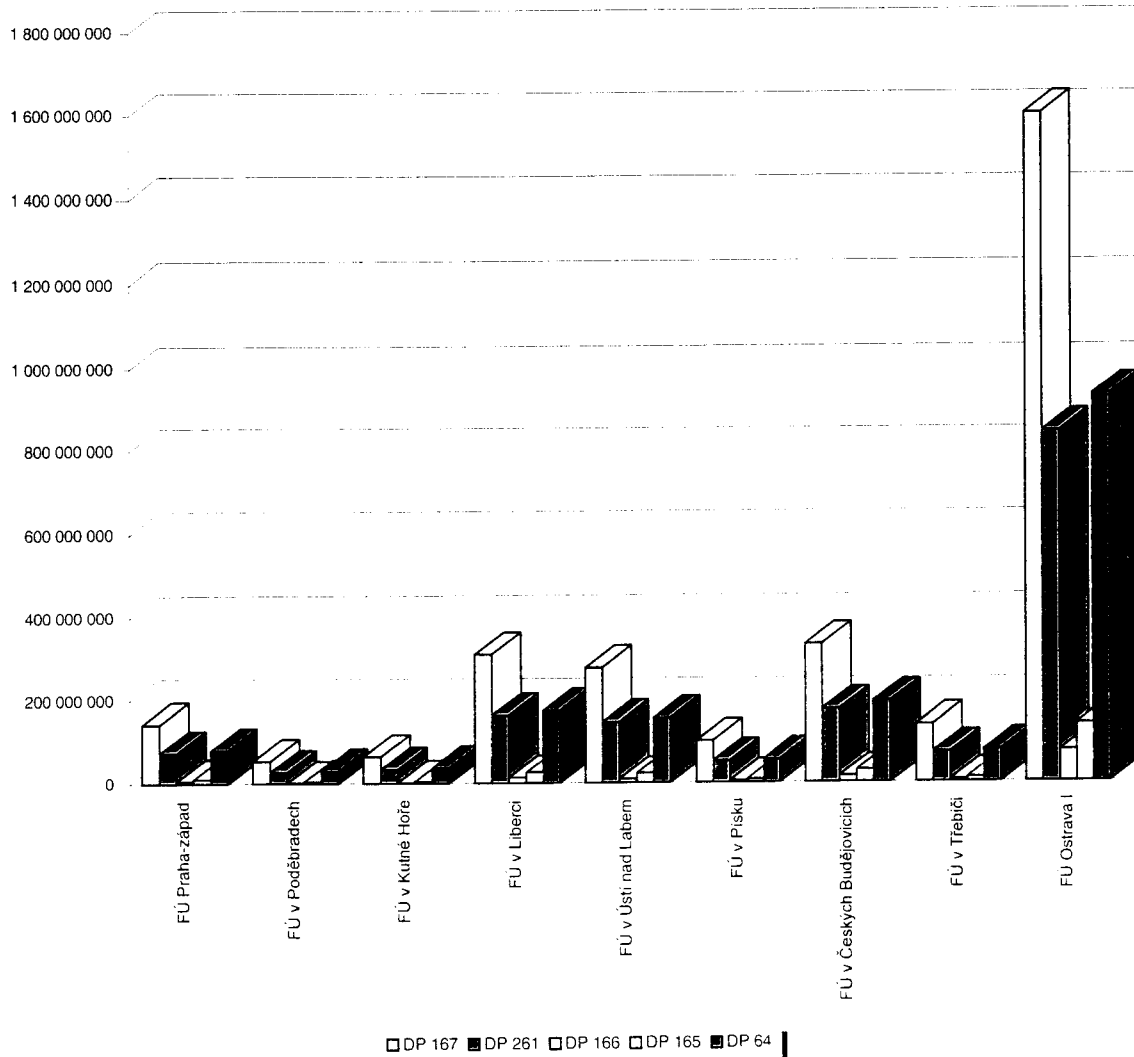
- b) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty (pro účely tohoto kontrolního závěru také „DP 167“),*
- c) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů (pro účely tohoto kontrolního závěru také „DP 261“),*
- d) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c) (pro účely tohoto kontrolního závěru také „DP 166“),*
- e) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob, s výjimkou výnosů uvedených pod písmeny c), d) a g) (pro účely tohoto kontrolního závěru také „DP 165“),*
- f) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob (pro účely tohoto kontrolního závěru také „DP 64“).“*

Základní údaje týkající se kontrolovaných správců daně, počtu jimi spravovaných obcí a výše daňových příjmů převedených na obce v roce 2001 v rozdělení podle typu daňových příjmů jsou uvedeny v tabulce č. 1:

Tabulka č. 1

Finanční úřad	Počet obcí	DP 167	DP 261	DP 166	DP 165	DP 64
		Na obce převedeno (Kč)				
Praha-západ	80	144 754 202	76 279 300	6 738 979	12 409 170	81 609 698
v Poděbradech	37	55 217 032	29 098 857	2 594 989	4 766 942	31 145 253
v Kutné Hoře	26	66 549 332	35 070 881	3 127 576	5 745 283	37 537 262
v Liberci	39	311 004 800	163 896 661	14 616 128	26 849 444	175 422 786
v Ústí nad Labem	23	278 874 000	146 964 000	9 839 000	24 075 000	157 299 000
v Písku	50	102 175 048	53 845 300	4 801 851	8 820 889	57 632 005
v Českých Budějovicích	78	332 954 218	176 842 128	16 403 344	29 747 768	196 234 855
v Třebíči	90	139 154 428	74 127 338	6 613 338	12 127 663	79 296 854
Ostrava I	1	1 600 575 400	842 704 855	77 793 127	141 188 906	930 763 250
Celkem	424	3 031 258 460	1 598 829 320	142 528 332	265 731 065	1 746 940 963

Graf č. 2 – Daňové příjmy převedené na obce v roce 2001 jednotlivými správci daně (v Kč)

V měsíci květnu 2001 kontrolovaní správci daně nepřevedli výnos daně z příjmů fyzických osob (podle § 4 odst. 1 písm. e) zákona o rozpočtovém určení daní – DP 165), neboť Ministerstvo financí jim nepřiznalo příslušné prostředky.

V měsíci srpnu 2001 kontrolovaní správci daně nepřevedli podíl z výnosu daně z příjmů právnických osob na příjmové účty obcí (podle § 4 odst. 1 písm. f) zákona o rozpočtovém určení daní – DP 64), neboť jim v tomto měsíci Ministerstvo financí nepřiznalo příslušné prostředky.

III. Převody daňových příjmů na obce rozpočítáváním 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. g) zákona o rozpočtovém určení daní

Ustanovení § 4 odst. 1 písm. g) zákona o rozpočtovém určení daní definuje příjem obcí z této daně následovně:

„Daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří ...

g) 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečná přiznání nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k posledního dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje ...“

Ustanovení § 96a odst. 1 zákona o správě daní mj. stanoví:

„Pokud správce daně spravuje daně, které nejsou příjmem státního rozpočtu, převádí jejich výnos podle zákonného rozpočtového určení ve lhůtě, která počíná běžet dnem, kdy mu tyto prostředky byly připsány na jeho účet vedený u banky a zaevidovány, pokud je lze současně zaevidovat na osobním účtě daňového dlužníka na jeho splatnou daňovou povinnost, a končí dnem stanoveným ministerstvem.“

V § 11 odst. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva financí č. 25/1994 Sb. se stanoví:

„Výpočet částky určené k převodu¹⁸⁾ příjemcům daní se provádí nejméně jedenkrát měsíčně.“

(Text pozn. č. 18 zní: „§ 96a odst. 1 zákona ČNR č. 337/1992 Sb.“)

„Je-li vypočtená částka pro jednotlivého příjemce daní vyšší než 500 Kč, převod se provede do pěti pracovních dnů po výpočtu. K 30. 6. a 31. 12. každého roku se převádí vypočtená částka bez ohledu na její výši.“

V případě této daně došlo ke změně číselného označení příslušného účtu. Daňovému příjmu rozpočtu obcí podle § 4 odst. 1 písm. g) předcházel v roce 2000 stejný druh příjmu ve smyslu ustanovení § 23 odst. 1 písm. d) zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), s jiným číselným označením příjmového účtu. Při kontrole převodu výnosu této daně za rok 2000 bylo u jednoho kontrolovaného správce daně zjištěno, že součástí bilančního převodu zůstatků z roku 2000 do roku 2001 byla i tato nepřevedená inkasovaná a splatná daň. Ta se na nástupnickém druhu příjmu objevila až v červnu 2001 a poté byla převedena obcím.

Vyhodnocení

Převody výnosu daní tvořené podílem z celostátního výnosu se provádí automatizovaně v systému ADIS. Informace o celostátním výnosu daně a objemu prostředků pro jednotlivé správce daně jsou rozesílány prostřednictvím systému ADIS přímo správčům daně.

Právní předpisy upravující převody daňových příjmů na obce obsahují lhůty a termíny jednotlivých operací souhrnně pro „správce daně“, tedy i pro Ministerstvo financí. Pokud Ministerstvo financí své povinnosti nesplní a nepřizná prostředky v daných lhůtách příslušným finančním úřadům, nemohou tyto dodržet své povinnosti vůči obcím.

Kontrola zjistila, že určité problémy vznikají rovněž při zpracování převodů výnosu daně z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni splatnosti daně (daňový příjem podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. g) zákona o rozpočtovém určení daní). V případech změny místní příslušnosti daňových subjektů dochází k přeplacení obce a následné vyrovnání přeplatku je zejména u větších správců daně administrativně náročné.

Zákon o správě daní nedovoluje, aby správci daně poskytovali podrobnější informace o daních příslušným obcím, a ty tak nemají možnost ověřit si správnost výše ani včasnost převáděných daní. Na druhé straně správce daně v souladu s oprávněním dle zákona o správě daní (např. prominutí daně, posečkání daně, povolení splátek apod.) rozhoduje o výši příjmů jiného subjektu – obce.